

הלכות שלוחין ושתפין פרק י

א. שתף שטען על חברו שפך היה תנאי בינינו, והלה אומר לא היה תנאי זה מעולם, או שטען שהקרבן שלי היה כך וכך, והלה אומר אינו אלא פחות מזה, או שטען שכבר נתתי לך מן השתפות, והלה אומר לא לקחתי, או שטען שסחורה זו משלי, והלה אומר משלאמצע, וכל כיוצא בטענות אלו הרי הרשות ביד התובע בשבועה.

ב. פיצד: אם רצה התובע שלא ישביע השתף שבועת השתפין, וישביעו הסת על הטענה שכופר בה ואומר לא היו דברים מעולם הרי זה משביעו. ואם רצה מגלגל עליו כל אלו הדברים בשבועת השתפין, ומשביעו בטענת ספק שלא גזלתני כלום כל ימי השתפות, ושהיה בינינו תנאי כך וכך, ושזו הסחורה שלך, ושנתת לי כך וכך; וכל כיוצא בזה.

ג. התובע שתפו להשביעו שבועת השתפין, הנתבע אומר כבר חלקנו ולא נשאר לך אצלי כלום, והתובע אומר עדין לא חלקנו ולא עשינו חשבון, או שאמר התובע חלקנו על מנת שנשביע אותך שבועת השתפין בכל עת שנרצה ועדין לא נשבעת, ואתה מדחה אותי מיום ליום אינו יכול להשביעו בטענת ספק.

ד. אפלו אמר הנתבע כן חלקנו ונשאר לך אצלי, וזה הנשאר אינו אלא חוב שזקפתו עלי, או פקדון הנחתו אצלי אף על פי שיש עדים שהיה שתפו, אינו יכול להשביעו בטענת ספק, ואינו יכול להשביעו הסת שכבר חלקו או שלא נשתתפו מעולם, ואפלו על ידי גלגול: לפי שאין משביעין הסת ולא מגלגלין, אלא על טענה שאם יודה בה יהיה חייב לשלם ממון; אבל דבר שאפלו הודה בו, אינו חייב אלא שבועה אינו נשבע עליו, ואפלו על ידי גלגול. וכזה הורו כל הגאונים בעלי הוראה.

ה. טען שעדין שתפי אתה ונשאר לי אצלך כך וכך, וזה אומר כבר חלקנו ולא נשאר לך אצלי כלום, או לא היית שתפי מעולם הרי הנתבע נשבע הסת שאין לו בידו כלום, ומגלגל עליו שלא גזלתני כלום מעולם; ואינו מגלגל עליו שלא היית שתפי או שכבר חלקנו, מן הטעם שבארנו.

ו. טען שעדין שתפין אנחנו ויש לי להשביעך בטענת ספק, והלה אומר לא נשתתפנו מעולם, והביא התובע עדים שהיה שתפו, וחזר הנתבע אחר כך ואמר חלקנו אין שומעין לו: שהרי החזק כפרן לשבועה זו, וישבע שבועת השתפין. וכן כל כיוצא בזה.

ז. ראובן שהטיל לפיס ארבע מאות דינרים, והטיל שמעון מאתים, ונשתתפו ונשאו ונתנו ביחד, והרי הממון כלו ביד ראובן, וטען ראובן שפחת כל הקרבן חמש מאות דינרין אין אומרים ישבע ראובן שבועת השתפין שפחתו כך, וישלם שמעון חמשים מביתו, אלא ישבע ראובן שבועת השתפין, וילך במנה שבידו בלבד ולא ישלם שמעון כלום.

ח. טען ראובן ששמעון ידע בודאי בפחת זה שפחתו, יגלגל על שמעון שאינו יודע בודאי סכום הפחת הזה; ואם לא נתעסק שמעון בשתפות זו כלל ישבע שמעון הסת שאינו יודע בודאי בזה ההפסד, ויפטר.

ט. ולא עוד אלא אם הִיָּה זֶה הַמָּנָה הַנִּשְׁאָר בְּיַד שְׁמֵעוֹן, חוֹלְקִים אוֹתוֹ בְּשׁוּוֹה: שְׁאִין הַשְּׁתָּף מִן הַנִּשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין, כְּדִי שִׁישְׁבֵּעַ וַיִּטַּל מֶה שֶׁבִּיד חֲבֵרוֹ, אֵלָּא נִשְׁבָּע וְנִפְטָר, אוֹ נוֹטַל מִדְּבַר שֶׁהוּא תַּחַת יָדוֹ. וְהִזְהַר בְּדִין זֶה, שֶׁכָּבֹר טָעוּ בּוֹ בְּעֲלֵי הוֹרָאָה.

י. טָעַן שְׁמֵעוֹן שִׁישׁ לְלוֹי עָלֵי חוֹב בְּזוֹ הַשְּׁתָּפוֹת מָנָה אִם הִיָּה בְּיָדוֹ כְּדִי הַחוֹב, וְהִיָּה יָכוֹל לְתַנּוּ לְלוֹי נֶאֱמָן; וְנוֹתְנִין הַחוֹב, וְאַחַר כֵּן מַחְשְׁבִין. וְאִם אֵין בְּיָדוֹ לְתַן, אֵינוֹ נֶאֱמָן לְהוֹצִיא מִיַּד רְאוּבֵן אוֹ מִן הַסְּחוּרָה הַיְדוּעָה לְשְׁתָּפוֹת שֶׁמָּא קְנוּנִיָּה הֵם עוֹשִׂין שְׁמֵעוֹן וְלוֹי, עַל נִכְסֵי רְאוּבֵן. וְאַפְלוּ הִיתָה הַמְּלוֹה בַּשָּׁטָר, אֵין רְאוּבֵן חַיֵּב לְשַׁלֵּם מִמָּנָה כָּלוּם.

יא. אָבַל אִם טָעַן שְׁמֵעוֹן שֶׁרְאוּבֵן יוֹדֵעַ בּוֹדָאי שְׁזֶה הַחוֹב שֶׁעָלֵי מַחְמַת הַשְּׁתָּפוֹת הוּא, וְהַחוֹב אֶצְלָנוּ הוּא יִשְׁבָּע רְאוּבֵן הֶסֶת אוֹ עַל יְדֵי גִלְגּוּל, שְׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁחוֹב זֶה אֶצְלָנוּ; וַיִּשְׁלַם שְׁמֵעוֹן הַחוֹב מִשְׁלוֹ.

יב. וְכֵן אִם יֵצֵא שָׁטָר חוֹב עַל לְוִי בְּשֵׁם שְׁמֵעוֹן בְּמֵאָה דִּינָרִין מִמָּמוֹן הַשְּׁתָּפוֹת, וְאָמַר שְׁמֵעוֹן נִפְרַעְתִּי וְהַחֲזַרְתִּי לְכִיס, אוֹ שֶׁאָמַר שְׁמֵעוֹן קִבַּעְתִּי לוֹ זְמַן לְשָׁנָה אוֹ לְשָׁנִים אֵינוֹ נֶאֱמָן, שֶׁמָּא קְנוּנִיָּה הוּא עוֹשֶׂה עַל נִכְסֵי רְאוּבֵן.

יג. וְכִיצַד דָּנִין בְּדִין זֶה, לְוִי כָּבֹר נִפְטָר בְּהוֹדָאת שְׁמֵעוֹן; וְאִם לֹא הִבִּיא שְׁמֵעוֹן רְאִיָּה יִשְׁלַם מִבֵּיתוֹ, וַיִּתְּבַע לְוִי בְּסוּף זְמַן שֶׁאָמַר. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.